

KLIIMAMINISTEERIUM

K Ä S K K I R I

Tallinn

27.06.2024 nr 1-2/24/268

Vahendite eraldamine rahvusvahelise kasvuhoonegaaside (KHG) heite ja kliimapoliitika alase riikliku aruandluskohustuse täitmiseks ning Euroopa Liidu lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi koordineerimiseks ja arendamiseks

Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 29. juuni 2023. a määruse nr 71 „Kliimaministeeriumi põhimäärus“ § 9 punkti 26 alusel ning kooskõlas atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikega 1 ja riigi eelarvestrateegia 2024–2027 lisaga 5.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 1 kohaselt laekub paiksete saasteallikate käitajate lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu riigieelarvesse ning seda kasutatakse kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga. Iga-aastases riigieelarves kajastatakse vastava aasta enampakkumise tulude ja kulude maht. Riigi eelarvestrateegias kajastatakse enampakkumisest saadud tulu kasutuse kavandatud jaotus, määratakse kliimapoliitikaga seotud meetmete sihtotstarve ning tulu kasutamise eest vastutavad ministrid.

Meede „Rahvusvaheline kliimapoliitika ja biokütuste aruandlus ning KHG kauplemissüsteemide koordineerimine ja arendamine“ on rahastatav Euroopa Liidu (edaspidi EL) kasvuhoonegaaside (edaspidi KHG) lubatud heitkoguse ühikutega kauplemissüsteemi tulust.

Nimetatud meetme eesmärk on KHG heite ja kliimapoliitika alase riikliku aruandluskohustuse täitmine ja KHG heite ja kliimapoliitika alase aruandluse meetodikate uuendamine/täpsustamine, sh EL-i roheleppe protsessis 2030. a sihttasemete mõõtmise ja aruandlusega, samuti KHG heitkoguste kauplemissüsteemide koordineerimise ja arendamisega. Meede panustab Eesti KHG heite vähendamise eesmärkide arvestamisse EL-is ja rahvusvaheliselt. Meetme kogumaht aastal 2024 on 2,745 miljonit eurot. Meetme eelarve KHG aruandluse ning arenduste osas on kujunenud vajaduse ning eelneva kogemuse põhjal. Personalikulud on planeeritud asutuste personalipoliitikast lähtudes. Lepinguliste kohustuste summad lähtuvad eelnenud aastate lepingute kogemusest.

Aastaks 2024 ettenähtud summast suunata rahvusvahelise KHG heitkogusete aruandluse ja kauplemissüsteemide haldamise tegevuste elluviimiseks järgmiselt:

1. 600 000 (kuussada tuhat) eurot kasvuhoonegaaside heite ja kliimapoliitika alase riikliku aruandluskohustuse täitmiseks ja kasvuhoonegaaside heite ja kliimapoliitika alase aruandluse meetodikate uuendamiseks või täpsustamiseks, sh EL-i roheleppe protsessis 2030. a sihttasemete mõõtmise ja aruandlusega seotud tegevusteks.

Vastavalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile, selle Kyoto protokollile ja Pariisi kokkuleppele on Eesti kohustatud koostama, perioodiliselt ajakohastama ja avaldama riiklikuid kasvuhoonegaaside heite ja kliimapolitiika alaseid aruandeid kõigi Montreali protokolliga reguleerimata kasvuhoonegaaside inimestekelise heitkoguse ja sidumise kohta, kasutades rahvusvaheliselt kokku lepitud võrreldavaid meetodikaid. Lisaks peab Eesti Euroopa Liidu liikmena Euroopa Komisjonile esitama kasvuhoonegaaside heite ja kliimaalased aruanded vastavalt määrustele (EL) 525/2013 ja (EL) 1999/2018. Raha täpsem jaotus kujutatakse Eesti Keskkonnauuringute Keskusega sõlmitavas halduslepingu eraldiselepingu lisas.

2. 266 000 (kakssada kuuskümmend kuus tuhat) eurot Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi ja süsiniku piirimeetme halduskulude katmiseks Keskkonnaametile.

Keskkonnaamet esitab hiljemalt 31.01.2025 punktis 2 nimetatud tegevuse kohta Kliimaministeeriumile aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist:

- 1) ellu viidud tegevuste sisuline kokkuvõte;
- 2) ellu viidud tegevuste kuluaruanne.

3. 375 000 (kolmsada seitsekümmend viis tuhat) eurot süsiniku piirimeetme halduskulude katmiseks Rahandusministeeriumile.

Rahandusministeerium esitab hiljemalt 31.01.2025 punktis 3 nimetatud tegevuse kohta Kliimaministeeriumile aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist:

- 1) ellu viidud tegevuste sisuline kokkuvõte;
- 2) ellu viidud tegevuste kuluaruanne.

4. 962 000 (üheksasada kuuskümmend kaks tuhat) eurot KHG inventuuri arendustega seotud kulude katmiseks.

KHG heitkoguste vähendamise eesmärgi saavutamise hinnangud tehakse lähtuvalt iga-aastasest KHG inventuurist. KHG inventuuri eesmärgiks on saada ülevaadet õhku paisatud KHG kogustest minevikus ja võetud kohustuste täitmisest. KHG inventuurist saadud infomatsioon ja selle kvaliteet muutuvad aasta aastalt järjest olulisemaks, mis tähendab, et inventuuri koostamissüsteemi ja algandmete kvaliteet peavad olema väga head ning järjest enam peab tegelema riigispetsiifiliste meetodikate arendamisega. Riikidel on KHG inventuuri koostamisel võimalik kasutada erineva täpsusastemega meetodikaid (nn Tier 1, Tier 2, Tier 3 meetodikad) ja arvutamisel kasutatavaid eriheitetegureid, mis on kas vaikeväärtused, riigispetsiifilised, või ka ettevõtte spetsiifilised. Arendustegevused panustavad Eesti riikliku KHG ja õhusaasteainete aruandluse edasiarendusse kui ka riigispetsiifiliste meetodikate arendamisse, et saada võimalikult täpseid KHG ja õhusaasteainete heitkoguste hinnanguid, mille põhjal saavad ministeeriumid kujundada efektiivset keskkonna- ja kliimapolitiikat. Raha täpsem jaotus kujutatakse Eesti Keskkonnauuringute Keskusega sõlmitavas halduslepingu eraldiselepingu lisas.

5. 53 000 (viiskümmend kolm tuhat) eurot Maakasutus, maakasutuse muutuse ja metsanduse ehk LULUCF sektori inventuuri ja prognooside koostamise halduskulude katmiseks Keskkonnaagentuurile. Tegevused täpsustatakse eraldi käskkirjaga.

Keskkonnaagentuur esitab hiljemalt 31.01.2025 punktis 5 nimetatud tegevuse kohta Kliimaministeeriumile aruande, mis sisaldab vähemalt järgmist:

- 1) ellu viidud tegevuste sisuline kokkuvõte;
- 2) ellu viidud tegevuste kuluaruanne.

6. 3 000 (kolm tuhat) eurot Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi tõendajate akrediteerimisteenuse pakkumisega seotud kulude katmiseks Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusele. Täpsemad tingimused fikseeritakse lepingus.

Tõendajaid akrediteerivad riiklikud akrediteerimisasutused, kelleks Eestis on Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus. Akrediteerimisega seotud tasud on riiklikult määratud. Kuna Eestis on ainult üks tõendaja, ei ole võimalik kõiki teenuse pakkumisega seotud kulusid katta ühe tõendaja poolt makstavate tasudega. Samas on akrediteerimisteenuse pakkumise tagamine riiklikult oluline tulenevalt riiklikest eripäradest, sh põlevkivitööstus, mis on Euroopa Liidus ainulaadne. Arvestades ELi heitkoguse ühikutega kauplemissüsteemi laienemist, on eeldada tõendamise turu kasvu ja täiendavate tõendajate turule tulemist.

7. 1 000 (üks tuhat) eurot Eurocontroliga sõlmitava lepingu kulude katmiseks.

Lepinguga antakse Eestile ligipääs Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi tööriista kasutamiseks lennundusandmete jaoks.

8. 100 000 (ükssada tuhat) eurot vastavusdokumentide infosüsteemi (edaspidi *VDS süsteem*) uuendamiseks Rahandusministeeriumile.

Vastavusdokumentide infosüsteem on Maksu- ja Tolliameti poolt hallatav andmekogu, kuhu atmosfääriõhu kaitse seaduse ja vedelkütuse seaduse mõistes tarnijad esitavad iga kuu 15. kuupäevaks kuuaruande, milles märgitakse eelmise kalendrikuu jooksul tarbimisse lubatud bensiini, diislikütuse ja biokütuse kogus ning neile vastava koguenergia andmed. Planeeritud uuendus tagab infosüsteemi vastavuse muudetud seadusandlusega. Samuti vajab süsteem väga olulisi hooldustöid, vigade parandusi ja lisafunktsioone, et tagada süsteemi korrektne töö.

9. 200 000 (kakssada tuhat) eurot biokütuste säästlikkuse kriteeriumite vastavushindamise süsteemi loomise kulude katmiseks Kliimaministeeriumi energeetikaosakonnale.

Biokütuste säästlikkuse kriteeriumite vastavushindamise süsteem on vajalik biomasskütuseid kasutavatele ettevõtjatele kütuse jätkusuutlikkuse tõestamiseks. Energiamaajanduse korralduse seaduse järgi peavad üle 20 MW võimsusega põletusseadmed kasutama taastuvenergia biomasskütuseid, mis vastavad säästlikkuse kriteeriumitele. Planeeritud süsteem kogub säästlikkuse kriteeriumite tõendamiseks vajaliku info ühte infosüsteemi. Selle alusel on riigil võimalik veenduda, et kohustuse alused isikud kasutavad seadusega nõutud kütuseid ning, et nendest kütustest toodetud energia on taastuv. Infosüsteemi rajamine tagab kohustuse üle tõhusa järelevalve, minimaalse bürokraatliku kohustuse kütusetarnijatele ning süsteemse ülevaate taastuvenergia toodangust.

10. 120 000 (sada kakskümmend tuhat) eurot kliimakindla majanduse seaduse ettevalmistamiseks ja rakendamiseks Kliimaministeeriumi kliimaosakonnale.

Kliimaeesmärgid on kokku lepitud strateegiates ja arengukavades ning Euroopa Liidu õigusaktides, kuid nende täitmiseks on vaja need viia sisse seadusesse ning elluviimist koordineerida ja regulaarselt hinnata. Eestis on otsustatud see korraldada kliimakindla majanduse seadusega, mille eesmärk on tagada Eesti kliimaeesmärkide täitmise selgus, õiguskindlus ja tegevussihid, mis arvestavad Eesti, Euroopa Liidu ja teiste rahvusvaheliste kokkulepetega võetud kohustusi. Kliimakindla majanduse seadus puudutab ja hõlmab otseselt väga paljusid valdkondi nagu energeetika, transport, majandus, elurikkus, ringmajandus ning seadusega luuakse sektoripõhiselt osapooltele eeldus ja võimalus vajalike ettevalmistuste tegemiseks kliimaeesmärkide täitmisel. Eesmärkide täitmine loob aluse jätkusuutlikule majandusele ja annab Eesti ettevõtjatele tugevama konkurentsieelise ning vastupidavuse kliimamuutuste kontekstis. Kliimaministeerium alustas kliimaseaduse väljatöötamise

ettevalmistusi 2023 aasta juulist. Seadus on esialgse plaani järgi kavandatud Riigikogule üle anda 2024. aasta sügisel. Ressursid on planeeritud seaduse koostamise viimistlemiseks ning seaduse jõustumisel seiretegevusteks.

11. 65 000 (kuuskümmend viis tuhat) eurot teise kauplemissüsteemi lubade arenduseks keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS ja aruandluseks vajalikeks arendusteks Kliimaministeeriumi kliimaosakonnale.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ luuakse uus kauplemissüsteem hoonetele, maanteedtranspordile ja muudele sektoritele (edaspidi *teine kauplemissüsteem*). Teise kauplemissüsteemi kuuluvatel ettevõtjatel kohustuslik omada teise kauplemissüsteemi luba alates 01. jaanuarist 2025. Tegemist on uue loaga, mille arendus tehakse keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS. Kuna süsteemiga kaasneb uus aruandluskohustus võib osutuda vajalikuks olemasolevate aruandluskeskkondade arendused, et vähendada lisakohustusest tulenevat administratiivset koormust.

Käskkirja saab vaidlustada 30 (kolmekümne) päeva jooksul selle teatavaks tegemisest, esitades kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristen Michal
kliimaminister

Saata: Eesti Keskkonnauuringute Keskus, Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur,
Rahandusministeerium